

BOJTÁR ENDRE

felszólalásából

Nem készültem felszólalni ilyen népes társaság előtt, azt hittem, ez csak egy klub lesz, ahol barátián el lehet beszélgetni. Nem is fogok hosszan beszélni, mert Konrád György és Hanák Péter, kitűnő elnökünk, minden lényegeset elmondott. Egyet azonban nem, s ezt szeretném röviden megemlíteni. Konrád azt mondta, hogy a szláv túlsúllyal szemben mi és a románok vagyunk itt Közép-Európában. Szeretnék még a szláv túlsúly ellenében helyet kérni három kis népnek. Elárulom, a baltiokról van szó, régi rögeszmémről. Kosáry Domokos azt mondta, hogy egyáltalán nem ismerjük a szomszédos országokat, s ez fokozott mértékben érvényes a balti országokra, a baltisztikára, olyannyira, hogy a baltisztika, mint tudomány egyszerűen hiányzik a magyar tudományosságból, soha nem volt. Hogy ez mennyire fájó hiány, ezt a jelenlegi politikai események, a Baltikum politikai eseményei kezdik megértetni velünk. Mi, akik Közép-Európán keresztül akarunk bevonulni Európába, igencsak rövidlátó politikát folytatnánk, ha a kisebb, az elmaradottabb testvért, a még kegyetlenebbül a Kelet-Európához láncolt testvért ki akarnánk zárni körünkből, vagy nem fogadnánk tárt karokkal, ha be akarnánk lépni a közép-európai kultúrák együttesébe. Pedig vannak ilyen negatív tendenciák, a tudatlanságunkból fakadóan is, de nem csupán amiatt. Bibónak *A kelet-európai kis államok nyomorúsága* című könyvében talán az egyetlen téves mondat található, s az a baltiakra vonatkozik. A Szovjetunió nemzetiségi politikáját dicséri és azt mondja, hogy ennek jó példája, ahogy a balti népek, betagozódtak - ezt a szót használja - a Szovjetunió együttesébe. Éppen hogy azt nem mondja, hogy a szovjet népek nagy családjába. Világos, hogy ez lehetett taktikai húzás is a részéről, 1945-ben vagy 1946-ban, ez érthető, de nézetem szerint taktikai, sem stratégiai okokból nem szabad hazudnunk. Én nem hiszek, őszintén szólva, Közép-Európa politikai létében. A Századvég említett különszámában Kende Péternek van egy rendkívül figyelemre méltó tanulmánya, amelyben pontosan ezt mondja: Közép-Európa politikai létét azok tételezték fel, akik nem voltak hatalmon, akik pedig hatalmon voltak, pillanatok alatt elfeledkeztek erről az eszméről. Azt hiszem, hogy Kendének igaza van, ezzel szemben viszont igenis ragaszkodnunk kell az eszméhez, ki kell építenünk Közép-Európát, mint szellemi egységet, és ebbe a szellemi egységbe nagyon is beletartozik a régió morális egysége, így hát erkölcsi kötelességünk, hogy ne beszéljünk úgy a baltiakról, mint akik betagozódtak a Szovjetunió közösségébe, és senki másról ne mondjunk hazugságokat, semmilyen taktikai megfontolásból.